מורה נבוכים — איגרת אל ר' יוסף ש"ץ ב"ר יהודה

דַּעְיִ הוֹלֵךְ לַנְּחוֹת דֶּרֶךְ יֹשֶׁר, לְסִלּוּלָהּהוֹי כָּל תּוֹעֶה בִּשְׁדֵה תוֹרָה סוּרָה, וּדְרֹךְ יַד מַעְגָּלָהּטָמֵא וּכְסִיל לֹא יַעֲבֹר בָּהּ דֶּרֶךְ קֹדֶשׁ יִקָּרֵא לָהּבְּשֵׁם יי אֵל עוֹלָם (בראשית כא,לג)

--

תכונותיו של התלמיד הראוי1 כאשר עמדת לפניי, התלמיד היקר ר' יוסף ש"צ ב"ר יהודה נ"ע (=שמרו צורו, בן רבי יהודה נוחו עדן), ובאת מקצווי הארץ לקרוא בהדרכתי, גדלה מעלתך בעיניי, מפני רוב השתדלותך בלימוד, ומפני שראיתי בשיריך תשוקה גדולה לעניינים העיוניים. היה זה כבר מאז שהגיעוני איגרותיך והמקאמות שלך מאלכסנדריה, בטרם בחנתי את יכולת התפיסה שלך, ואמרתי: שמא תשוקתו גדולה מהשגתו. אך כאשר קראת בהדרכתי מה שכבר קראת מחכמת האסטרונומיה, ואת המתמטיקה ההכרחית ללמוד כהכנה לכך, שלמדת לפני כן, רבתה שמחתי בך, בשל טוב דעתך ומהירות תפיסתך. ראיתי שתשוקתך למתמטיקה גדולה, והנחתיך להתאמן בה, מידיעתי לאן תגיע. וכאשר קראת בהדרכתי מה שכבר קראת מתורת ההיגיון (=לוגיקה), תליתי בך את תקוותי, ומצאתי אותך ראוי לגלות לך את סודות ספרי הנבואה, כדי שתבין מהם מה שראוי לשלמים להבין. לפיכך החילותי לרמוז ולרמז לך רמיזות. ואז ראיתיך מבקש ממני תוספת, ומפציר בי שאבאר לך דברים מהעניינים האלוהיים, ושאיידע אותך על כוונות ה"מדברים" ("מָתַכְלִמוּן"), והאם הדרכים הללו הן דרכי הוכחה, ואם לאו – לאיזה מקצוע (=שיטת דיון) הן שייכות.ההדרכה הראויה למעולה הנבוך2 ראיתיך שכבר למדת משהו מזה מאחרים, ושאתה נבוך, דבקה בך התדהמה, ונפשך האצילית מבקשת ממך לִמְצֹא דִּבְרֵי חֵפֶץ (קהלת יב,י). אך אני לא חדלתי מלדחותך מזה, ולצוות עליך שתנקוט את הדברים כסדר, כשכוונתי שתתברר לך האמת בדרכה, ולא שתגיע הוודאות במקרה. במשך שהותך עמי, כאשר נזכר פסוק או לשון מלשונות החכמים שיש בו הערה על עניין מופלא, לא נמנעתי מלבאר זאת לך.

וכאשר גזר האל את פרידתנו ופנית אל אשר פנית, עוררוני הפגישות הללו אל החלטה שכבר נחלשה, והניע אותי חסרונך לחבר את החיבור הזה, שחיברתיו לך ולשכמותך, מעטים ככל שיהיו. עשיתיו פרקים פרקים, וכל מה שנכתב ממנו יגיעך ראשון ראשון באשר תהיה, ואתה שלום.